

HƯỚNG DẪN KỸ THUẬT BẢO QUẢN, DỰ TRỮ THỨC ĂN VÀ PHÒNG CHỐNG ĐÓI RÉT CHO ĐÀN VẬT NUÔI

I. KỸ THUẬT BẢO QUẢN, DỰ TRỮ THỨC ĂN

1. Phương pháp phơi khô rơm rạ sau thu hoạch:

Cách dự trữ này có ưu điểm là dễ làm, tiết kiệm được diện tích, dự trữ được trong thời gian dài, là thức ăn tốt cho trâu, bò, bê, nghé (có dạ cỏ).

- **Cách phơi:** Rơm, rạ, sau thu hoạch rải mỏng, phơi nắng 4-5 giờ, không nên phơi nắng gắt vì sẽ bị mất chất dinh dưỡng. Khi rơm đã khô cất giữ ở nơi khô ráo, thoáng mát, như (trên sàn chuồng trâu bò, kho chứa thức ăn...).

- **Làm cây rơm:** Chọn chỗ đất khô ráo, dùng một cây dài cắm xuống đất làm trụ, lấy cây tre hoặc gỗ kê cao làm sàn cách mặt đất 30-50 cm, trải lên trên sàn 1 lớp bao tải bạt, trải rơm khô từng lớp quanh trụ, dậm đều để nén chặt từng lớp một cho đến khi rơm cao đến ngọn trụ, dùng bao ni lông trùm kín.

Lưu ý: Rơm khô rất dễ cháy, cần tránh xa nguồn lửa.

2. Phương pháp xử lý rơm với urê và vôi

- Công thức: 100 kg rơm khô + 4 kg urê + 0,5 kg vôi tôi + 100 lít nước sạch.

- *Kỹ thuật ủ*: Cân rơm, tính lượng urê, vôi và nước cần thiết. Urê và vôi được hòa tan trong nước cho đều.

+ Nếu ủ trong hố thì rải từng lớp rơm mỏng khoảng 20 cm rồi tưới nước urê/vôi sao cho thật đều, đảo qua đảo lại cho ngấm đều rồi nén chặt, tiếp tục trải một lớp rơm và nước, lại nén chặt. Làm lần lượt cho đến khi hết lượng rơm cần ủ. Sau đó phủ bao ni lông lên cho thật kín, không để không khí, nước mưa ở ngoài lọt vào và khí NH₃ ở trong bay ra.

+ Nếu ủ trong túi thì rải từng lớp rơm dày khoảng 20 cm, sau đó tưới nước urê và vôi đã hòa tan cho thấm ướt đều, không dội quá nhiều làm thừa nước urê gây lãng phí. Lần lượt như vậy tới khi hết lượng rơm cần xử lý. Các lớp ở dưới nên tưới ít hơn các lớp trên vì nước dư thừa sẽ thấm xuống dưới. Sau khi rơm được tưới đều thì cho chúng vào túi ủ, nén thật chặt rồi dùng dây cao su buộc. Đưa vào bảo quản nơi khô ráo, thoáng mát, tránh chuột, bọ, gián... cắn thủng bao, không khí sẽ xâm nhập làm hỏng thức ăn.

- **Chú ý**: Rơm ủ từ 3-6 tháng đạt chất lượng phải có màu vàng đậm, mềm, có mùi thơm dễ chịu, không có mùi nấm mốc, giúp cho gia súc tiêu hóa tốt. Sau khi ủ 2 tuần (mùa hè), 3 tuần (mùa đông) thì lấy rơm cho gia súc ăn. Ban đầu cho ăn ít 1 - 2kg/con/ngày, sau 2 - 3 ngày sẽ quen rồi tăng dần lượng ăn lên. Mỗi ngày cho ăn tối đa từ 5 - 6 kg rơm ủ/con, kết hợp với thức ăn thô xanh.

3. Phương pháp ủ chua thức ăn xanh

Ủ chua là biện pháp bảo quản, dự trữ thức ăn thô xanh thông qua quá trình lên men yếm khí. Dự trữ được thức ăn trong thời gian dài.

* Nguyên liệu

- Thức ăn xanh: 100 kg cỏ trồng hoặc cỏ tự nhiên, thân, lá cây ngô sau thu hoạch, cây lạc, ngọn lá sắn...

- Bột ngô hoặc cám gạo: 2-3 kg (không bị ẩm, mốc...).

- Muối ăn: 0,5 kg.

* Chuẩn bị hố, túi ủ và các dụng cụ cần thiết

Tùy theo điều kiện của từng hộ và quy mô chăn nuôi mà có thể sử dụng hố xây hoặc hố đào hay dùng túi ủ chuyên dụng hoặc bao tải.

- **Hố ủ:** Chọn nơi cao ráo, không ứ đọng nước, thuận tiện đi lại và cạnh chuồng nuôi. Hố có thể làm hố tròn, hố vuông hay hình chữ nhật. Kích thước tùy vào số lượng gia súc và khẩu phần ăn/con/ngày. Tuy nhiên, với hố có thể tích 1m³ có thể chứa 300-400kg nguyên liệu. Do đó, nên làm 1 hố ủ có dung tích ủ đảm bảo trữ lượng thức ăn cho gia súc sử dụng trong vòng 15-20 ngày.

- **Túi ủ:** Dùng túi ủ chuyên dụng hoặc túi nilon bên ngoài là bao tải dứa. Các dụng cụ cần thiết: Dùng máy thái thức ăn để băm, thái thức ăn. Bạt, bao dứa, nilon, tấm lợp... để che đậy hố ủ.

* Kỹ thuật ủ

- Cỏ thu hoạch về tiến hành băm, thái thành từng đoạn dài 5-7cm, sau đó đem đi phơi tái (hoặc phơi trước khi băm). Khi cỏ có độ ẩm khoảng 65-70% là phù hợp để đem ủ. Để đảm bảo các nguyên liệu được trộn đều với nhau, cần tiến hành trộn đều muối ăn với bột ngô hoặc cám 1, sau đó đem hỗn hợp này trộn đều với cỏ.

- **Với túi ủ:** Nguyên liệu sau khi đã trộn đều cho vào túi ủ càng nhanh càng tốt, cho từng lớp từ 15 - 20cm, nén chặt. Chú ý cần nén trên toàn bộ bề mặt, xung quanh và các góc, sau đó tiếp tục cho các lớp khác cho đến khi đầy túi thì dùng dây buộc chặt lại, ghi ngày tháng ủ, đưa vào bảo quản nơi khô ráo, thoáng mát, tránh chuột, bọ, gián... cần thùng bao, không khí sẽ xâm nhập làm mốc, hỏng thức ăn.

- **Với hố ủ:** Vệ sinh sạch sẽ hố ủ trước khi đem nguyên liệu vào ủ. Lót đáy hố bằng rơm khô, xung quanh bằng bạt dứa, túi nilon đảm bảo kín, không bị hở. Cách đưa nguyên liệu vào tương tự như đem vào túi ủ, khi đầy hố thì phủ thêm 1 lớp rơm rạ và tiến hành che đậy kín đảm bảo không khí và nước mưa không vào.

*** Cách sử dụng:**

Sau 1 tháng ủ thì có thể lấy ra cho gia súc ăn. Vào ngày đầu tiên nên cho ăn lượng nhỏ, sau đó tăng dần và đến ngày thứ 3 - 4 thì cho ăn lượng tối đa cần thiết. Trâu, bò: 7-12 kg/con/ngày; Bê, nghé: 4-7 kg/con/ngày. Ngoài ra cho ăn thêm cỏ xanh và rơm.

II. PHÒNG CHỐNG ĐÓI, RẾT

1. Chuồng trại:

Chủ động gia cố, tu sửa, che chắn chuồng trại, chuẩn bị bạt, phen để che chắn, giữ ẩm và khô nền chuồng, đảm bảo vệ sinh chuồng nuôi trong những ngày mưa, rết. Chuẩn bị đèn sưởi hoặc dự trữ chất đốt: củi, trấu, mùn cưa để đốt, sưởi cho gia súc trong những ngày rét đậm, rét hại.

2. Về thức ăn

- Thức ăn thô, xanh: Tận dụng triệt để các phụ phẩm nông nghiệp có thể làm thức ăn cho gia súc; thường xuyên kiểm tra việc bảo quản và dự trữ thức ăn, nhất là rơm rạ, cỏ khô; thực hiện chế biến thức ăn để tăng giá trị dinh dưỡng của thức ăn như: ủ chua, rơm ủ urê...

- Trồng thêm cỏ tươi, chuối cây, ngô sinh khối, rau, củ, quả... để làm thức ăn cho vật nuôi trong vụ đông.

- Thức ăn tinh: Chuẩn bị thức ăn tinh (bột ngô, sắn, cám gạo...) từ 0,5-1kg/con/ngày (tùy theo trọng lượng gia súc); đồng thời cung cấp đủ nước uống sạch, khoáng, Vitamin để bổ sung dinh dưỡng cho gia súc trong những ngày giá rét.

- Bổ sung muối ăn với lượng 15g/ngày (tương đương với 3 thìa cà phê) bằng cách hoà vào nước uống (nước ấm là tốt nhất) cho trâu, bò uống.

3. Chăm sóc nuôi dưỡng:

- Tăng cường chế độ chăm sóc, nuôi dưỡng gia súc, nhất là bê, nghé cần có chế độ nuôi dưỡng phù hợp để tăng cường sức đề kháng phòng chống đói, rét và dịch bệnh; đối với trâu, bò già yếu nên có kế hoạch vỗ béo sớm để giết thịt làm thực phẩm.

- Thực hiện tiêm phòng các loại vắc xin thiết yếu cho trâu, bò như: Tụ huyết trùng, Lở mồm long móng...

- Không thả rông trâu, bò trong rừng; phải chủ động đưa trâu, bò về chỗ nuôi nhốt, trong chuồng kín gió, nền chuồng khô ráo, sưởi ấm vào ban đêm, ngày mưa, rét đậm, rét hại; mặc áo chống rét bằng bao tải gai, bao tải dứa, chăn chiên cũ... để giữ ấm cho trâu bò (lưu ý áo phải được giữ khô). Không cho trâu, bò làm việc, chăn thả ngoài trời khi nhiệt độ dưới 12 độ.

